

Na osnovu Amandmana XL tačka 2. na Ustav Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 28/94.),  
d o n o s i m

## **U K A Z O PROGLAŠENJU ZAKONA O ZAŠTITI OD KLEVETE**

Proglašavam Zakon o zaštiti od klevete koji je Narodna skupština Republike Srpske usvojila na sjednici održanoj 24., 25. i 26. jula 2001. godine

Broj: 01-699/01.  
01. augusta 2001. godine  
Banja Luka  
Predsjednik  
Republike Srpske  
Mirko Šarović, s.r.

## **ZAKON O ZAŠTITI OD KLEVETE**

### **OPĆI DIO**

#### Član 1.

Ovim Zakonom uređuju se prihvatljiva ograničenja slobode izražavanja u pogledu građanske odgovornosti za štetu nanesenu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem nečeg neistinitog i potvrđuje da:

- a) Pravo na slobodu izražavanja, koje je garantirano Ustavom Republike Srpske i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, predstavlja jedan od temelja demokratskog društva, posebno kada se radi o pitanjima od političkog i javnog interesa;
- b) Pravo na slobodu izražavanja štiti sadržaj izražavanja, kao i način na koji je iznesen, i ne primjenjuje se samo za izražavanja koja se smatraju korisnim ili neuvredljivim nego, također, i za ona koja mogu uvrijediti, šokirati ili uznemiriti;
- c) Sredstva informiranja imaju vrlo značajnu ulogu u demokratskom procesu kao javni posmatrači i snabdjevači javnosti informacijama.

### **TUMAČENJE**

#### Član 2.

Ovaj Zakon tumači se tako da se u najvećoj mjeri osigura princip slobode izražavanja.

### **DEFINICIJE**

#### Član 3.

U smislu ovog Zakona:

- a) "izražavanje" znači bilo kakvu izjavu, naročito uključujući: svaki usmeni, pisani, audio, vizualni ili elektronski materijal, bez obzira na sadržaj, formu ili način iznošenja ili prenošenja;
- b) "javni organ" znači svaki zakonodavni, sudski, izvršni ili drugi upravni organ, svaki organ koji je imenovan ili ustanovljen u skladu sa Zakonom, a obavlja javnu funkciju, i svako pravno lice koje je ili u vlasništvu, ili je kontrolirano od strane jednog od gore navedenih javnih organa;
- c) "javni službenik" znači svaka osoba koja je uposlana u javnom organu;
- d) "autor" je svaka osoba koja iznosi ili pronosi izražavanje.

## **GRANICE DJELOVANJA ZAKONA**

### **Član 4.**

1. Ovaj Zakon primjenjuje se na sve tužbe za naknadu štete, ukoliko su podnesene povodom nezakonite povrede ugleda izazvane iznošenjem ili pronošenjem nečeg neistinitog, bez obzira na vrstu tužbe.
2. Javnim organima nije dozvoljeno da podnose tužbe za klevetu. Javni službenici mogu podnijeti tužbu samo u ličnom svojstvu.

## **ODGOVORNOST ZA KLEVETU**

### **Član 5.**

1. Svaka poslovno sposobna osoba koja prouzrokuje štetu ugledu fizičkog ili pravnog lica iznošenjem ili pronošenjem izražavanja nečeg neistinitog, identificirajući tu osobu trećem licu, odgovorna je za klevetu, ako je ta osoba prouzrokovala štetu u svojstvu autora, urednika ili izdavača izražavanja, ili u svojstvu osobe koja je na neki drugi način efikasno kontrolirala sadržaj tog izražavanja, kao i pravno lice koje je objavilo izražavanje.
2. Osoba iz stava 1. ovog člana odgovorna je za izazvanu štetu ako je namjerno ili usljed nepažnje iznijela ili pronijela izražavanje.
3. Kada se izražavanje odnosi na pitanja od političkog ili javnog interesa, osoba iz stava 1. ovog člana odgovorna je za izazvanu štetu iznošenjem ili pronošenjem izražavanja ako je ta osoba znala da je izražavanje neistinito, ili je nepažnjom zanemarila neistinitost izražavanja. Isti standard odgovornosti primjenjuje se ako je oštećeni bio ili je javni službenik, ili je kandidat za funkciju u javnom organu i ako vrši, prema općem shvatanju javnosti, značajan utjecaj na pitanja od političkog ili javnog interesa.
4. Kada se izražavanje odnosi na preminulu osobu, nasljednik prvog reda te osobe može podnijeti tužbu u smislu ovog Zakona ako izražavanje prouzrokuje štetu i njegovom ličnom ugledu.

## **IZUZECI OD ODGOVORNOSTI**

### **Član 6.**

U sljedećim se slučajevima neće odgovarati za klevetu:

- a) Ako se radi o izražavanju mišljenja, ili kada je izražavanje u suštini istinito;
- b) Ako je osoba koja je navodno prouzrokovala štetu bila po Zakonu obavezna iznositi ili pronositi izražavanje, ili iznositi ili pronositi izražavanje u toku zakonodavnog, sudskog ili upravnog postupka;
- c) Ako je iznošenje ili pronošenje izražavanja bilo razumno.

Kada sud donosi ovakvu odluku, uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući: način, oblik i vrijeme iznošenja ili pronošenja izražavanja, prirodu i stepen prouzrokovane štete, dobronamjernost i pridržavanje općeprihvaćenih profesionalnih standarda od strane osobe koja nanosi štetu, vjerovatnost da bi šteta nastala i da izražavanje nije izneseno ili proneseno, podatak da li izražavanje sadrži objektivnu i tačnu informaciju o izražavanju drugih osoba, i da li se odnosi na pitanja iz privatnog života oštećenog ili pitanja od političkog ili javnog značaja.

## **STANDARD DOKAZIVANJA**

### **Član 7.**

Pri utvrđivanju odgovornosti i dodjeljivanju naknade u smislu ovog Zakona, potreba za ograničavanjem prava na slobodu izražavanja mora biti jasno utvrđena u skladu sa članom 10.(2) Evropske konvencije o ljudskim pravima i sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava.

## **OBAVEZA UBLAŽAVANJA**

Član 8.

Tužilac u smislu ovog Zakona poduzima sve potrebne mjere da ublaži svu štetu uzrokovanu navodnim klevetničkim izražavanjem, a naročito uključujući zahtjev za ispravku koji upućuje tuženom.

## **MIRENJE STRANAKA**

Član 9.

Čim sud procijeni da su se stekli uvjeti, ispitat će mogućnost pomirenja stranaka.

## **ZAŠTITA POVJERLJIVIH IZVORA**

Član 10.

1. Novinar, kao i svako drugo fizičko lice koje je redovno ili profesionalno uključeno u novinarski posao traženja, primanja ili saopćavanja informacija javnosti, koji je dobio informaciju od povjerljivog izvora, nije dužan saopćiti izvor informacije. Ovo pravo uključuje pravo da ne otkrije bilo koji dokument koji bi mogao razotkriti identitet izvora, naročito uključujući: usmene, pisane, audio, vizualne ili elektronske materijale. Ni pod kakvim okolnostima pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora nije ograničeno kontekstom postupka u smislu ovog Zakona.

2. Pravo na neotkrivanje identiteta povjerljivog izvora odnosi se na svako drugo fizičko lice koje učestvuje u postupku u skladu s ovim Zakonom, a koje, kao rezultat svog profesionalnog odnosa sa novinarom ili drugom osobom iz stava 1. ovog člana, sazna identitet povjerljivog izvora informacije.

## **NAKNADA ŠTETE**

Član 11.

1. Obeštećenje se vrši isključivo sa namjerom nadoknade štete nanesene ugledu oštećenog, a ta nadoknada mora biti proporcionalna prouzrokovanoj šteti. Pri utvrđivanju naknade štete, sud uzima u obzir sve okolnosti slučaja, naročito uključujući sve poduzete mjere kako bi se ublažila prouzrokovana šteta, kao što su: objavljivanje ispravke, opozivanje izjave ili izvinjenje, činjenicu da li je osoba koja je načinila štetu stekla novčanu korist učinjenim iznošenjem ili pronošenjem izražavanja, ili činjenicu da bi iznos dodijeljen zbog štete mogao imati za posljedicu velike materijalne poteškoće ili bankrot osobe koja je prouzrokovala štetu.

2. Sud ne može donijeti mjere o zabrani ili ograničavanju iznošenja ili pronošenja izražavanja prije prvog objavljivanja tog izražavanja.

3. Privremene sudske mjere o zabrani pronošenja izražavanja ili zabrani daljnjeg pronošenja mogu biti određene samo kad oštećeni može učiniti sasvim vjerovatnim, da je izražavanje izazvalo štetu oštećenom i da će oštećeni trpjeti nepopravljivu štetu kao rezultat pronošenja ili daljnjeg pronošenja izražavanja. Stalna sudska mjera o zabrani pronošenja izražavanja ili zabrani daljnjeg pronošenja može se primjenjivati samo na posebno izražavanje/izražavanja, odnosno izražavanja za koja je utvrđeno da su nezakonita, kao i na posebnu osobu/osobe za koju je utvrđeno da je odgovorna za iznošenje ili pronošenje izražavanja.

## **ROKOVI ZASTARJELOSTI**

Član 12.

1. Rok za podnošenje tužbe u smislu Zakona je 3 (tri) mjeseca od dana kada je tužilac saznao ili mogao saznati za izražavanje i identitet osobe koja je prouzrokovala štetu, i ni u kom slučaju se ne može produžiti nakon jedne godine, od dana kada je izražavanje izneseno trećem licu.

2. Ako tužilac umre nakon početka, ali prije okončanja postupka, njegov nasljednik prvog stepena može nastaviti

postupak u ime umrlog, ako se nasljednik obrati sudu u roku 3 (tri) mjeseca od dana smrti tužioca i izjavi kako želi nastaviti postupak.

## **ODNOS OVOG ZAKONA PREMA DRUGIM ZAKONIMA**

Član 13.

Ovaj Zakon je *lex specialis* u odnosu na sve druge zakone. Za sve što nije regulirano ovim Zakonom primjenjivat će se odredbe Zakona o obligacijskim odnosima, Zakona o izvršnom postupku i Zakona o parničnom postupku koji su na snazi u Republici Srpskoj.

## **PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**

Član 14.

1. Danom stupanja na snagu ovog Zakona, krivični postupak započet za djela iz člana 174. do 182. Krivičnog zakonika Republike Srpske, a nije okončan do dana stupanja na snagu ovog Zakona, bit će obustavljen.
2. Krivične sankcije izrečene pravosnažnom presudom za djela iz člana 174. do 182. Krivičnog zakonika Republike Srpske danom stupanja na snagu ovog Zakona neće biti izvršene.
3. Svi zainteresirani tužioci imaju pravo, u roku 3 (tri) meseca od dana obustavljanja krivičnog postupka i obustavljanja izvršenja krivične sankcije, podnijeti tužbu u smislu ovog Zakona, pod uvjetom da takva tužba ispunjava sve ostale uvjete koji su sadržani u ovom Zakonu.
4. Postupak za sve parnične tužbe na teritoriju Republike Srpske, koje nisu riješene do dana stupanja na snagu ovog Zakona, nastaviti će se i okončati u skladu sa Zakonom na osnovu kojeg je i započet.

## **STUPANJE NA SNAGU**

Član 15.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srpske".

Broj: 01-867/01.

Datum: 25. juli 2001. godine

Banja Luka

**PREDSJEDNIK NARODNE SKUPŠTINE**

Dr. Dragan Kalinić, s.r.